

Foaiia

românească

Vineri
22 octombrie
1999

Anal II
Nr. 42

(Serie nouă)

Săptăminal al românilor din Ungaria ♦ Fondat în 1951 ♦ 8 pagini ♦ 20 forinți

ROMÂNII DIN UNGARIA LA SFÎRȘITUL MILENIULUI...

O cultură populară este o sumă de creații, care se nasc din rădăcinile adânci ale sufletului și păstrează aderența la ele, pe când efortul reflectat al spiritului dă naștere în culturile istorice la valori ce-și iau zbor autonom în lume. Culturile populare respiră în mi-

turi, în aceste presimțiri de istorie. Ele concep devenirea substanțial și astfel se dispensează de istorie prin eternitate. Progres nu cunosc, ci numai transformări...

(Emil Cioran: Schimbarea la față a României)

– După cel de-al doilea război mondial în ce direcții s-au desfășurat cercetări în rîndul românilor din Ungaria? Care s-ar putea numi cel mai productiv deceniu, adică care ar fi cei mai distinși cercetători, „pionieri” ai acestei activități?

– După cel de-al doilea război mondial au rămas doar cîteva ținuturi sporadice cu locuitori de naționalitate română. Această situație a avut consecințe și asupra vieții spirituale. Cercetătorii s-au îndepărtat de valorile vieții culturale ale naționalităților, întrerupînd studiile anterioare. Această izolare față de problemele culturale ale naționalităților a durat aproape două decenii.

Cercetările de teren au început mai intens pe la mijlocul secolului nostru, ceea ce nu înseamnă însă că au atins toate domeniile etnografiei și ale folclorului, deoarece ele erau determinate de lipsa specialiștilor. Etnograful maghiar au înfruntat greutăți de limbă, cercetătorii din România nu au fost interesați de cultura materială și spirituală a românilor din această zonă, iar românitatea din Ungaria nu au avut intelectuali care să se fi ocupat în special cu acest domeniu de cercetare. Instituțiile centrale de cercetare s-au ocupat într-o anumită măsură cu studierea naționalităților, însă nu se puteau angaja la analize ample. Din fericire însă, există și exemple contrare, deoarece cîteva dintre cercetătorii unguri – Gábor Lükő, Imre Dankó, János Bencsik, și cîteva cercetători specializați în dansurile populare – în cursul muncii de colecționare și prelucrare au fost atenți și la datele referitoare la comunitățile românești existente în diferitele localități cu populație mixtă din Ungaria. Cea mai mare schimbare pozitivă s-a produs însă în anii 1970, și se leagă incontestabil de activitatea folcloristului Alexandru Hoțopan.

– S-au realizat cărți de bază, lucrări însemnate în cercetarea valorilor noastre istorice, etnografice, culturale și spirituale. Care ar fi cele mai însemnate?

– În urma cercetării tematice au apărut articole, studii și volume despre diferite domenii ale etnografiei și folclorului românilor din țară. Însă au fost prelucrate și analizate mai cu seamă acele domenii, care prezintă în mod accentuat trăsăturile etnice, cum sînt de exemplu obiceiurile, credințele, creațiile populare. Mai rar au apărut studii despre cultura materială, care era determinată în mod firesc de condițiile geografice, sociale și economice. Dintre colecțiile narațiunilor epice este important volumul lui Sámuel Domokos, cu poveștile povestitorului micheerechean Vasile Gurzău. În anii 1970 au apărut mai multe publicații semnate de Alexandru Hoțopan.

TRADIȚIILE

Interviu cu etnograful Emilia Martin Nagy

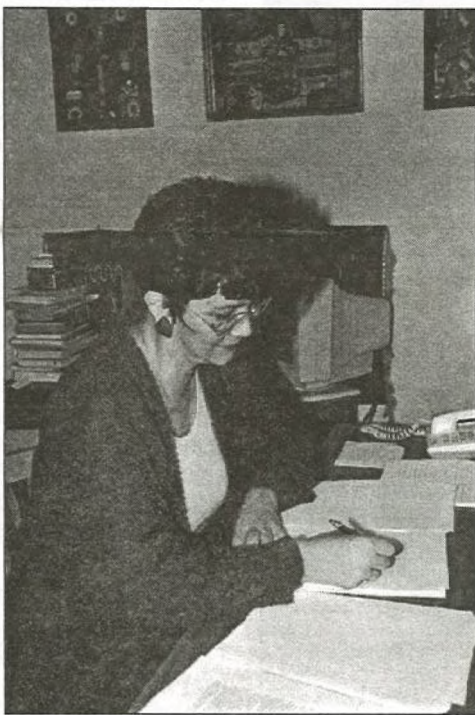
De mare succes s-a bucurat volumul bilingv cu proverbe și zicători din Micherechi, precum și culegerea intitulată Floricele, care conține strigături din această localitate. Aceste cărți au fost urmate de patru volume de povești întocmite tot de Alexandru Hoțopan, în care sînt salvate snoave și povești din repertoriul povestitorilor Mihai Purdi (Otlaca-Pustă) și Teodor Șimonca (Chitighaz). În mod evidențiat trebuie să amintim culegerile de studii editate de Uniunea Românilor din

Ungaria și Societatea Maghiară de Etnografie apărute pentru prima dată în anul 1975 sub titlul Din tradițiile populare ale românilor din Ungaria. La inițiativa lui Alexandru Hoțopan, a luat ființă în anul 1982 revista de etnografie și folclor Izvorul, avînd ca scop culegerea și astfel salvarea tradițiilor.

După 1980 apar tot mai multe volume despre etnografia și folclorul românilor din Ungaria. Alexandru Hoțopan a întocmit un volum cu scrieri în limba maghiară despre obiceiuri, Lucia Borza a publicat o culegere de folclor din Chitighaz, iar Eva Kozma a cuprins în volum piese valoroase din folclorul muzical. În anul 1987 a văzut lumina tiparului un volum despre sărbătorile calendaristice, iar Sámuel Domokos a strîns în volum cîntecele funerare scrise de micheerecheanul Teodor Sava.

– În spatele acestor cercetări, lucrări legate de păstrarea și cultivarea tradițiilor stă o anumită structură instituțională. Corespunde aceasta societății moderne?

– În anul 1993, Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria constituită cu doi ani mai devreme, a înființat Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria, instituționalizînd astfel munca de cercetare. Institutul funcționează cu



trei secții, printre care și secția de etnografie. În urma cercetărilor din cadrul acestui institut, în ultimii ani au apărut multe publicații. Merită să fie amintite publicațiile menite să prezinte istoria, etnografia și graiul anumitor localități, dintre care au apărut deja două volume. Volumul intitulat Date etnografice despre românii din Ungaria dă o scurtă privire asupra fenomenelor etnografice și folclorice. De la înființare, Institutul de cercetări organizează în fiecare an sesiuni

științifice, în cadrul cărora sînt prezentate comunicări științifice cu rezultatele obținute în anul respectiv, care apoi întotdeauna sînt publicate și în volumele cu titlul Simpozion. Tot în editarea institutului a ieșit de sub tipar un volum bilingv cu culegere de studii intitulat Annales. În anul 1998 a apărut o carte care cuprinde bibliografiile personale ale cercetătorilor care activează în cadrul institutului.

Mă întrebați dacă avem o structură instituțională care corespunde societății moderne. Eu aș fi fericită dacă am avea tineri ambițioși, care ar lucra cu pricepere în acest domeniu, însușind metodele moderne ale cercetării, și bineînțeles dacă această muncă ar fi sprijinită atât moral cît și financiar. Dat fiind că comunitatea românească din Ungaria este redusă, este îmbucurător că mai sînt încă membri preocupați de studierea culturii materiale și spirituale.

– Mai avem resurse, noi izvoare neatinse, unde ar fi necesare cercetări prin specialiștii noștri actuali și viitorii noștri etnografi, istorici?

– În viața comunităților românești păstrarea tradițiilor a avut un rol important pînă în ultimii ani, fiindcă pe lângă limba maternă acest domeniu a fost elementul distinctiv și semnificativ al conștiinței de

naționalitate. Dacă în toate comunitățile românești ar fi prelucrate deja toate domeniile culturii materiale și spirituale, nici atunci nu am putea zice că nu avem nimic de-a face. Mai ales că tema cercetărilor este nu numai analiza tradițiilor moștenite, ci și a celor existente, create în ultimele decenii. Acestea, poate nu au nici o legătură cu cele de odinioară, ci s-au format în cadrul societății actuale, în urma noilor raporturi economico-sociale.

– Cum vede ochiul unui cercetător existența tradițiilor? Sînt încă vii? Se pot moderniza, aplica corespunzător vieții actuale a naționalității noastre?

– Cred că în munca de cercetare, pe lângă metodele obișnuite, trebuie să introducem și unele noi, care tind spre cercetarea culturii populare așa cum ele arată în prezent, incluzînd bineînțeles elementele originale și toate influențele pe care le-a suportat. Tradițiile vechi nu sînt vii și nu se pot moderniza, fiindcă ele aparțin unei lumi pierdute. Dispariția celor mai multe fenomene ale culturii populare nu este o trăsătură specifică de natură etnică, ci un proces social general, caracteristic la sfîrșitul secolului al XX-lea. Nu înseamnă însă că nu trebuie să cunoaștem, să răspîndim aceste valori culturale, fiindcă ele reprezintă etapele aceluia proces de dezvoltare, prin care a trecut românimea din Ungaria, ajungînd în stadiul actual.

– Care ar fi responsabilitatea fiecăruia dintre noi în păstrarea și promovarea tradițiilor noastre?

– Generațiile de pînă acum s-au legat sufletește de tradițiile vechi, fiindcă le știau din experiență, erau o parte din viața lor. Cu timpul însă, modul de viață s-a transformat în așa măsură, încît aceste fenomene etnografice și-au pierdut rolul adevărat, ajungînd să fie subiectele amintirilor și ale cercetărilor. „Generația computerelor” este – după experiențele mele – absolut dezinteresată față de această cultură tradițională, fiindcă nu mai are nici o legătură sufletească cu ea. Cum să aprecieze ceea ce nu cunoaște, numai – în cel mai bun caz – din povestiri. Tocmai pentru aceasta responsabilitatea noastră constă în răspîndirea acestor valori culturale.

E cert că cu timpul se vor șterge urmele tradițiilor vechi, deși, după părerea mea, acestea sînt păstrate undeva în mentalitatea oamenilor. În permanență se formează însă valori noi, corespunzătoare vieții actuale, care pot fi considerate fenomene ale culturii populare din zilele noastre. Cred că și originea, dezvoltarea, factorii principali, motivele, răspîndirea în spațiu și timp a acestora se poate cerceta cu metodele etnografiei și ale antropologiei culturale.

– anra –

Întâlnire între ziariști din Ungaria și România

Colaborare, informare corectă, schimb de informații

La inițiativa grupului „Körös” al Uniunii Ziariștilor din Ungaria în ziua de 15 octombrie a.c., la sediul din Giula al Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a avut loc o întâlnire de lucru între reprezentanții redacției **Foia românească** și **Gyulai Hírlap** din Giula, respectiv **Adevărul** și **Jelen** din Arad.

La această consfătuire, care sperăm va fi demnă de urmat, au participat și **Jenő Müllner**, secretarul cu probleme teritoriale al Uniunii Ziariștilor din Ungaria, **László Dancs**, primarul orașului Giula, **Florica Santău**, președintele U.C.R.U.

După ce **Mihai Kozma**, directorul Editurii de presă și cărți „NOI” și al săptămânalului **Foia românească**, a salutat oaspeții sosiți din România, printre care pe **Doru Sava** și **Doru Sinaci** (**Adevărul**) și **Iuliu Jámbor** (**Jelen**), și a prezentat persoanele gazde, a luat cuvântul primarul orașului, fost ziarist și el, accentuând rolul pe care îl poate și trebuie să-l aibă ziariștii în apropierea dintre cele două popoare vecine. Printre principiile de bază trebuie să figureze în acest context informarea corectă, priceperea profesională și respectarea părerilor celeilalte părți. **Jenő Müllner** a prezentat structura și sarcinile profesionale și de apărare a intereselor care intră în competența Uniunii Ziariștilor din Ungaria, iar în continuare și-a exprimat convingerea în utilitatea întâlnirii dintre ziariștii redacțiilor aproape de frontiera dintre Ungaria și România, inițiativă sprijinită de altfel și de U.Z.U.



Au urmat în continuare discuțiile propriu-zise, care s-au concentrat asupra temelor următoare: rolul presei în lumina principiilor recomandate de Uniunea Europeană și adoptate de cele două țări; publicarea în presă a intereselor comune privitoare la relațiile transfrontaliere; reflectarea corectă și obiectivă a existenței minoritare în mass-media; posibilitățile de organizare a unei ZILE A PRESEI ținute în comun; inițierea și stabilirea unor relații de prietenie între cele două organizații jurnalistică; spiritualitatea frontierelor prin presă, precum și modalitățile realizării unor schimburi de informații și documente.

În pauza de prânz participanții la consfătuire au vizitat **Centrul Cultural Românesc** dat în folosință în septembrie a.c., unde directorul Liceului „N. Bălcescu”, **Ion Budai** a prezentat atât istoricul școlii, cât și rolul pe care îl va îndeplini „Centrul” după finalizarea completă a lucrărilor de construcție.

Continuând discuțiile în după-masa aceleiași zi, cele două părți au căzut de comun acord în încadrarea în această colaborare și a celorlalte două cotidiane din județul Bichiș (**BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP** și **BÉKÉS MEGYEI NAP**), după ce a fost adoptată și semnată o **Declarație de intenție**. Întâlnirea ziariștilor din Ungaria și România a luat sfârșit seara la sediul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria unde oaspeții au fost primiți de vicepreședintele **Gheorghe Grósz**.

— km —

La Békéscsaba

Ședința Autogovernării minoritare române

Conform planului de muncă, ședința ordinară a membrilor **Autogovernării minoritare române** din reședința județului Bichiș s-a ținut în ziua de 13 octombrie a.c. Lucrările conduse de președintele **Gheorghe Grósz** s-au desfășurat de data aceasta în sala de consfătuire a acestei Autogovernări.

Primul punct de pe ordinea de zi s-a axat pe dezbaterile anumitor păreri, reflecții legate de constituirea recentă a **Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria**. În unanimitate a fost exprimată mulțumirea înființării cu succes a acestui organ al naționalității noastre, fără delegarea cetățenilor „neromâni” care s-a realizat în urma modificării legii. Ca informație, președintele a accentuat că în viitorul apropiat se vor alege membrii comisiilor planificate, care trebuie să-și înceapă activitatea concretă cât mai urgent, în interesul comunității românești.

Cu părere de rău s-a constatat că, din cauza unor neînțelegeri, votarea pentru componența Prezidiului, și a vicepreședinților nu s-a dovedit prea norocoasă, dat fiind că nu s-a realizat „principiul teritorial” pentru reprezentanța diferitelor localități populate și de români, ceea ce presupune motivul neînțelegerilor de viitor, de care n-a scăpat naționalitatea noastră ani la rând. Românii cebani și-au exprimat dorința de conlucrare a tuturor românilor din țară, pentru cauza comună a acestora, indiferent de apartenența vreunei „grupări”, categorii care în permanență cauzează conflicte.

În a doua parte a ședinței, **Pál Paluska**, referent cu probleme sociale din cadrul Autogovernării orășenești, a ținut o dăre de seamă despre relațiile de înfrățire a orașului Békéscsaba cu diferite localități din Iugoslavia, Finlanda, România, Germania și Slovacia. În această ordine de idei s-a vorbit despre succesele colaborării în diferite domenii (economic, cultural, sportiv etc.) cu orașul Odorheiu-Secuiesc, care a început încă în anul 1989. Cu satisfacție s-a examinat intenția membrilor Autogovernării române locale de a întreține în viitor relații de în-

frățire cu orașul Beiuș, fiind o așezare românească apropiată cu o populație de 12.000 de locuitori, la aproximativ 62 km de frontiera Mice-rechi-Salonta. Localitatea Beiuș, precum s-a precizat prin câteva cuvinte, este bogată în minereu fier, și altele. Azi localnicii se preocupă mai ales de prelucrarea lemnului, îmbutelierea băuturilor alcoolice, răcoritoare și cu agricultura. Din punct de vedere turistic, locul cel mai atrăgător al regiunii este Peștera Urșilor și stațiunea Stîna de Vale, la o altitudine de 1102 m, situată într-o vale cuprinzând o suprafață de 300 000 metri pătrați, fiind străbătută de râul Iad.

Recent s-a întreținut o delegație (printre care și români) cebană condusă de viceprimarul **Ferenc Szilvási** la Beiuș, examinându-se posibilitățile de colaborare din viitor și domeniile specifice pentru inițierea relațiilor planificate. Conform proiectului **Protocolului de colaborare**, părțile româno-maghiare ar realiza anual cu trei ocazii schimburi de experiență pentru conducerile locale reciproce, dar și schimb de delegații oficiale politice, economice formate din maximum opt membri, pe bază de reciprocitate. De pe acum se planifică o întâlnire la Békéscsaba, la începutul anului 2000, iar proxima întrevvedere ar avea loc la Beiuș, pe la mijlocul anului viitor.

Proiectul **Protocolului** va fi dezbătut cât mai urgent de membrii Comisiei pentru Minorități și Relații Externe din cadrul Autogovernării orășenești, iar mai târziu de reprezentanții Adunării Generale.

Pe ordinea de zi a mai figurat punctul „diverse”, care a cuprins anunțuri și probleme de actualitate, printre care și **Ziua Culturală** organizată la Mice-rechi, precum și pregătirea **Zilei Minorităților** din Békéscsaba, care va avea loc la 17 decembrie a.c., la Biserica Evanghelică; meciul de fotbal desfășurat în oraș cu participarea echipelor din Beiuș; votarea împrumutului de 100 000 forinți pentru Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, la solicitarea președintelui **Traian Cresta**. — E. Bányai —

DECLARAȚIA DE INTENȚIE

a întâlnirii din 15 octombrie 1999 la Giula a ziariștilor maghiari și români de lângă frontiera celor două țări

Reprezentanții grupului „Körös” din cadrul Uniunii Ziariștilor din Ungaria și ai cotidianelor „Adevărul” și „Jelen” din Arad au convenit și au adoptat **Declarația de intenție** conform următoarelor principii:

- adoptarea principiilor recomandate de Uniunea Europeană și acceptate de cele două țări referitoare la responsabilitatea presei;
- „spiritualizarea” frontierelor;
- publicarea în presă a intereselor comune privitoare la relațiile transfrontaliere;
- reflectarea obiectivă a existenței minoritare în mass-media;
- posibilitatea de organizare a unei „ZILE A PRESEI” în comun;
- întărirea relațiilor concrete între grupul „Körös” și cotidianele „Adevărul” și „Jelen”;
- inițierea și stabilirea relațiilor de prietenie între ziariști români și maghiari, (de ex.: concedii, schimburi de experiențe);
- schimb de știri și informații reciproce între redacții.

Părțile semnate declară că vor facilita realizarea principiilor **Declarației de intenție** și le vor înainta forurilor sindicale / profesionale din țările lor.

Declarația este redactată în limba maghiară și română.

Serviciul de ocrotire a familiei și a bunăstării copilului din cadrul Primăriei din Chitighaz funcționează din primăvara anului 1998. Cu câteva săptămîni în urmă am întâlnit-o pe **Franciska Seres Csobán**, directoarea acestuia, care mi-a povestit însușit că în ultimul timp a obținut mai multe fonduri însemnate prin concurs.

– Cel mai mult mă bucur de acei 500 000 de forinți obținuți printr-un concurs, bani care pot fi folosiți pentru munca preventivă. Unii sceptici m-au întrebat de ce e nevoie de așa ceva? Le-am răspuns că, deși la noi în localitate nu prea există probleme de devianță, printre tineri pot exista totuși înclinații – prin influența orașelor din apropiere – și e mult mai eficientă o prevenție serioasă prin informații, prin prevenirea și depistarea la timp a acestor probleme, ca nici în viitor să nu se întâmple așa ceva. De altfel, aș preciza: faptul că în Chitighaz nu există prea multe cazuri grave se poate mulțumi cadrelor didactice care pesemne lucrează bine, educă bine, dar și faptului că la noi, în general, familia funcționează ca Familie.

Ca o urmare a activității de prevenire a Serviciului vom continua șirul programului nostru de ocrotirea sănătății cu sprijinul doamnei doctor **Györgyi Stégermayer**. Acesta conține prelegeri bazate pe întrebările participanților.

Tot în urma unui concurs am beneficiat de un fond pentru procurarea și instalarea unor aparate necesare muncii noastre: un xerox, două telefoane mobil, cu număr public, ca să putem fi întotdeauna de ajuns și două biciclete cu care să ajungem la timp la locul potrivit. Cred că, gîndind într-un mod rațional, într-un sat atîtea sînt chiar suficiente.

La fel, am obținut o sumă pentru așa-zisa „protecție în stradă”, deservirea tinerilor. Din acest fond am angajat-o printr-un contract pe un an (aștia bani stau deocamdată la dispoziție) pe **Maria Abrudan**, o tînără isteapă, care a înaintat un concurs foarte impresionant.

– Cînd ne-am întâlnit pentru prima oară, acum un an, ați fost pline de îndoieli, v-ați apucat de o treabă cu totul neobișnuită. A trebuit să stabiliți aproape fără experiențe reguli și tematici specifice pentru Chitighaz. Cum ați reușit și cum v-au acceptat consătenii?

– De la bun început ne-am străduit să dovedim motivul existenței noastre: avem sarcina deservirii sociale prescrisă de legea pentru autogovernări. Iar fiindcă noi am fost instituția nou-înființată, noi am fost acelea care am inițiat întâlniri și relații sistematice cu toate instituțiile implicate, în cauză. Ce ține în competența noastră: deservirea vîrstnicilor, acordarea asistenței la domiciliu, ocrotirea bunăstării copiilor, protecția familiei.

– Totuși, oamenii de la sate sînt mult mai rezervați, își „ascund” problemele personale.

– Și totuși, timpul scurs ne-a dovedit vitalitatea, ne-a motivat existența: cea mai solicitantă activitate a devenit ocrotirea mentală, sufletească. E tot mai mare numărul acelor care ne caută doar ca să stăm de vorbă, doar să-i ascultăm. Azi nu mai înseamnă o rușine să vii aici. Și oamenii vin nu numai după îmbrăcăminte, ci și după multe informații și îndrumări.

– Am constatat că a crescut efectivul angajaților. Astfel se pare că și Primăria vede necesară munca Serviciului?

– Ne apreciem reciproc. În ambele cicluri am simțit sprijinul Consiliului comunal. Niciodată nu ne-au pus bețe-n roate. Ne-au zis: voi lucrați pentru binele comunei, și dacă nu vă acordați ajutorul nostru, dăunăm cauzei alegătorilor noștri.

(Pe parcurs am aflat că și sfera de speci-

Pe podul dintre durere și bucurie

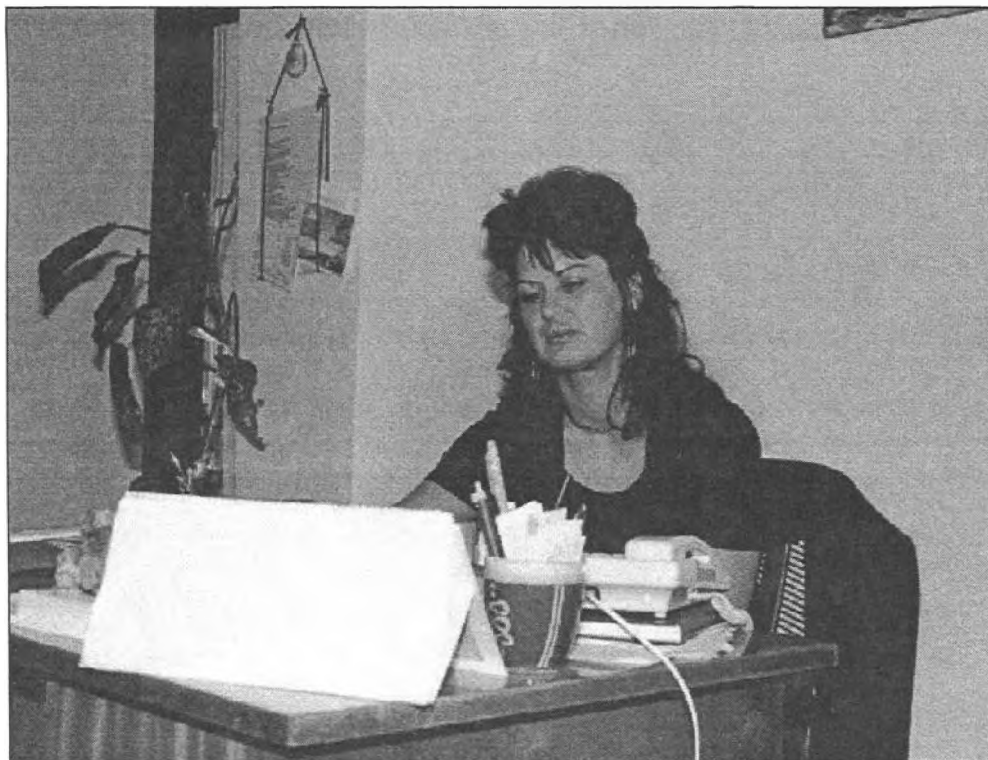
alitate apreciază munca depusă de Serviciul din Chitighaz, Franciska Seres Csobán fiind chiar președintele pe județ și președintele teritorial (încă 4 județe) al Asociației pe Țară a Serviciilor de ocrotire a familiei și bunăstare a copilului.)

– Există vreun domeniu în care ați dori să propășiți, să realizați mai mult?

– Aș începe cu o mică incursiune. E bine

nerații: a tinerilor, care cîteodată, mi se pare, se confruntă cu serioase probleme de comunicare?

– În această privință pot să declar: tineretul din Chitighaz este o excepție. Să vă demonstrez printr-o întâmplare. În luna trecută, într-o zi de joi, am primit 40 de bilete pentru concertul formației OMEGA. Am înștiințat doar clubul tinerilor și școala pro-



că la noi în sat funcționează o asociație a persoanelor cu handicap, clubul vîrstnicilor, clubul pensionarilor, Asociația Culturală a Românilor din Chitighaz – toate mobilizînd pătura activă a generației vîrstnice cu un număr însemnat de membri. Însă trăiește în sat o altă pătură însemnată de pensionari, oameni vîrstnici care nu „merg” niciunde. Pentru ei am dori să facem mai mult. Ei sînt aceia care primesc deservirea la domiciliu (le ducem prînzul, le asigurăm spălatul, călcatul hainelor, procurarea medicamentelor), dar nu prea vor să participe la viața de club, deși, sub conducerea Anei Argyelán, clubul așteaptă vîrstnicii într-un mediu curat, civilizat, bine înzestrat, cu specialiști buni.

– Și ce se întâmplă în cazul celeilalte ge-

fesională, iar vineri dimineață la ora 10 nu mi-au mai rămas bilete.

– Adineaori m-am referit mai mult la constatarea că în familii se vorbește, se povestește tot mai puțin, iar tinerii sînt nevoiți, în urma împrejurărilor, să ducă o viață mai steapă față de acum un deceniu.

– Cred că răspunsul la problemă nu-l vom găsi la tineri, ci mai degrabă în rîndul adulților. Mulți dintre noi am trăit în tinerete momentele unificatoare din cadrul organizațiilor de tineret, ale mișcării Uniunii Tineretului Comunist și ale Uniunii pe Țară a Pionierilor. Nu mă gîndesc la latura politică, ci la abundența programelor, posibilităților. Pe atunci am simțit mereu că societatea : „are nevoie de mine”. Din acestea și multe sentimente asemănătoare

Ziua Culturală a Românilor din Ungaria

În acest an Ziua Culturală a Românilor din Ungaria va fi găzduită de comuna Micherechi, la data de 30 octombrie a.c.

Ideea de bază a organizatorilor – Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, Autogovernarea minoritară locală română din Micherechi, precum și Asociația Românilor din Micherechi – a fost și de data aceasta organizarea unei Zile de îngrijire a limbii materne, de prezentare a valorilor cultural-artistice ale minorității noastre, de întărirea relațiilor dintre autogovernările minoritare, asociații, cluburi, echipe de păstrarea tradițiilor, asigurîndu-se un bun prilej de întâlnire a oamenilor de naționalitate. Pe de altă parte organizînd această „zi” se urmărește și antrenarea oamenilor de la sate. La manifestarea culturală de la Micherechi, care va începe la ora 10 la căminul cultural urmează să se întâlnească echipe de păstrarea tradițiilor, formații de copii, de tineret și persoane individuale.

Înscrierile se pot face pînă la 25 octombrie la forurile organizatorice locale.

INVITAȚIE

Catedra de Limbă și Literatură Română din Seghedin are plăcerea să vă invite la o întrunire prietenească organizată cu prilejul aniversării a 50 de ani de existență, sîmbătă 30 octombrie, 1999, orele 10.30, la sediul Catedrei (Hattyas sor, nr. 10. Seghedin).

au luat naștere grupurile tinerilor. Am și eu un băiat de 20 de ani, căruia nu i-am putut oferi nimic asemănător. Prin urmare, de unde să aibe astfel de sentimente? De aceea ne străduim și noi să găsim tot mai multe forme de ocrotire, programe care să le placă tinerilor, inițiative care să-i influențeze să se întâlnească, să caute relații unul cu celălalt. Tocmai de aceea am inițiat clubul nostru pentru tineret cu genericul: curs contemporan de ajutorare. Clubul a fost inițiat tot în urma unui concurs, care, în cazul nostru, a însemnat ocrotirea și antrenarea tineretului prin sport. S-au întâlnit la noi elevi și tineri cu membrii clubului de popice, condus de **Petru Sălăjan**, directorul Căminului Cultural, cu participanții la cursul de gimnastică „aerobic”... La club se întrunesc tineri între 15–25 de ani. Ei au înființat o formație muzicală, organizează serate literare, serate de artă și întâlniri cu psihologi.

Tot de tineret se leagă și o altă noutate: „grupul SOS”, unde dorim să însușim cît mai multe lucruri practice. Cum a luat naștere această idee? Avem o înțelegere cu **László Bencze**, directorul școlii profesionale, totodată viceprimarul localității, conform căreia elevele școlii își fac practica din deservirea familiei în cadrul instituției noastre...

Mai trebuie să vorbesc și despre revista noastră gratuită „Gyermekvédelmi hírmondó”, pe care o realizăm din bani obținuți, firește, prin concurs. Revista conține informații de actualitate privitoare la modificările din legile cu privire la copii și multe lucrări de specialitate. Trimitem regulat exemplarele revistei în grădinițe, școli, consilierilor Autogovernării. Ne străduim ca revista să fie de folos pentru oameni.

– M-ar interesa cum s-au format metodele practice de ajutorare a solicitanților, cum e ritmul muncii la instituția dumneavoastră, cînd abia ați avut de unde învăța aceste lucruri?

– În general, la instituțiile de acest gen există o tendință obișnuită ca să se lucreze cu un serviciu, cu o gardă permanentă. La orașe, fiecare angajat are un domeniu propriu. La noi acest sistem nu se poate aplica. Aici toate colegile se pricep la deservirea complexă a familiei. Toate au adaptat sloganul: „Zi și noapte sîntem servitoarele familiei”. Cineva rămîne zilnic de gardă, în timp ce colegile celelalte lucrează pe teren, dar sîntem în contact permanent. La noi regula numărul unu funcționează cam așa: cînd intră un solicitant, imediat îl ajuți, fie vorba doar de discuție de la om la om, fie de interpretarea unei scrisori oficiale etc., indiferent dacă îl primește Marika, Évike, Anikó sau tocmai eu, directoarea. Cealaltă regulă de bază e că aici, la noi, pe primul loc stă ajutorarea și numai după aceea urmează administrarea și înregistrarea (firește anonimă) a cazului.

– Se face vreo statistică la instituția dumneavoastră? Aveți date, să zicem, de ex., cam cîți locuitori v-au solicitat ajutorul în vreo problemă?

– Ne stau la dispoziție date precise. În anul trecut am înregistrat 700 de cazuri, cu care ne-am ocupat în repetate rînduri. Printre acestea nu figurează numărul acelor solicitanți care au cerut doar unele informații. Anul acesta, pînă în septembrie, am putut înregistra cam 500 de persoane.

Dacă ne gîndim că atît de mulți oameni au nevoie de ajutorul nostru, ne întristăm. Dar dacă ne gîndim că ei au curajul să ne solicite ajutorul, să beneficieze de el, atunci ne bucurăm, fiindcă tocmai din acest motiv a fost înființat acest serviciu al familiei și la această muncă ne-am angajat și noi trup și suflet.

– anra –

La Școala profesională „Munkácsy” din Giula de cinci ani se predă limba română pentru elevii care doresc să devină grăniceri. În legătură cu problemele, succesele legate de lecțiile de română am aflat răspuns de la profesorul **Petru Stan**.

– În cursul anilor precedenți eram patru profesori care am predat limba, dar pînă la urma urmei mi s-au asigurat mie toate orele de română. Astfel săptămînal am în total douăzeci de ore în patru clase, ceea ce înseamnă că lucrez cu aproximativ șaptezeci de elevi. Pentru aceste clase (I–IV) studiul românei este obligatoriu și acești viitori grăniceri trebuie să dea examen de maturitate.

Anul trecut am avut prima promoție, 22 de absolvenți, care s-au prezentat la bacalaureat, materialul subiectelor bazîndu-se pe o conversație de bază. Chiar un tînar dorește să-și ia și examenul de limbă la Seghedin.

– Cum ați caracteriza situația actuală?

– În general tinerii nu cunosc din familie limba, cu cîteva excepții foarte rare. Problema e că în comparație cu celelalte limbi străine oferite, româna nu e prea atractivă în rîndul elevilor. Mulțumită zonei transfrontaliere și viitorului profesional, tinerii își dau seama că nu au încotro, și că limba trebuie înșușită ca să se descurce atît la bacalaureat cît și mai tîrziu în cîmpul muncii. La noi româna se predă pe baza metodei predării oricărei limbi străine. E foarte important ca elevii să îndrăgească în primul rînd limba, fără să simtă o prejudecată. Nu e ușor deloc, dar predau fiindcă iubesc copiii și tare mult mi-am dorit încă pe vremuri să devin profesor de română. În sfîrșit – fac ceea ce-mi place!

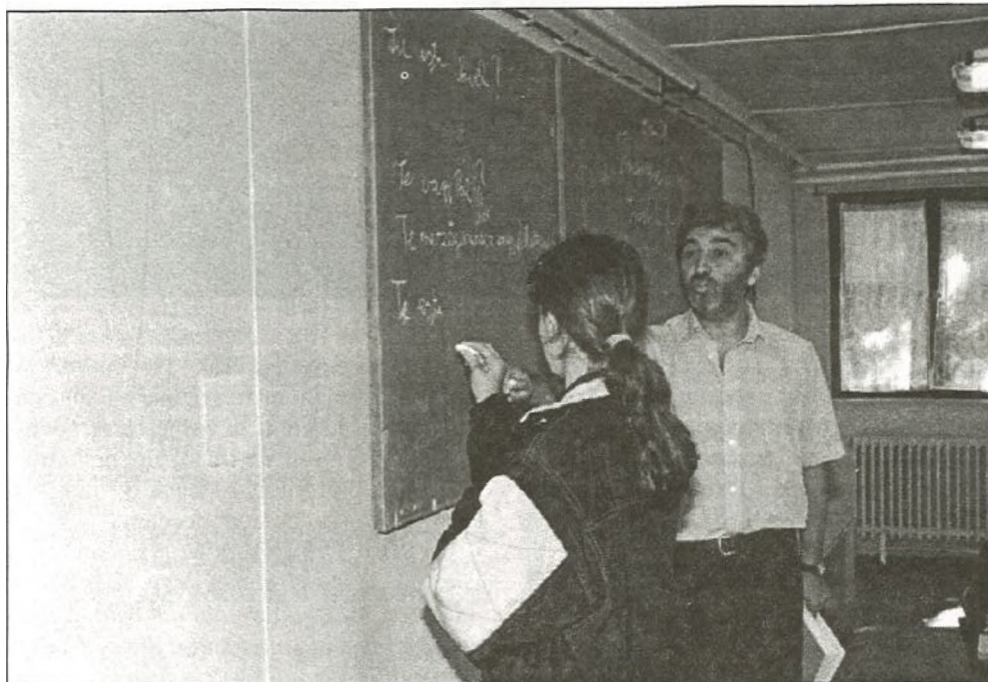
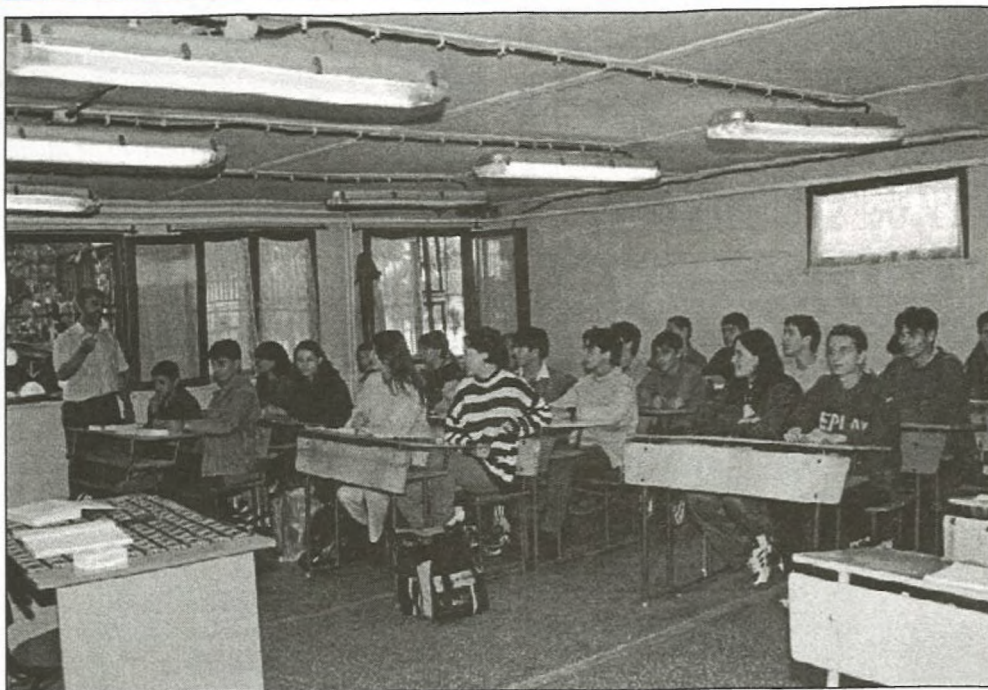
– Aveți materialul necesar activității instructiv-educative?

– Cum să nu. Învățăm din manualul doamnei **Lucia Borza**, conform căruia pe anumite teme se însușesc, se îmbogățesc cunoștințele de limbă ca să se obțină un anumit nivel de conversație. Din păcate însă manualele și de data aceasta au sosit cu o întîrziere mare, abia în aceste zile au ajuns în posesia elevilor.

În orice caz, dacă se va crea vreo posibilitate, eu aștept orice sfat, sprijin profesional de la oricare persoană, instituție românească competentă pentru a ne putea

La „Munkácsy”

De cinci ani se predă și româna



crea o bază a mijloacelor auxiliare. La fel planific să iau legătura cu vreo școală românească, sau unde se predă româna ca obiect de studiu în scopul schimbului de experiență a elevilor și al inițierii unei colaborări reciproce.

Profesorul Stan întîi mi-a vorbit despre elevii clasei, cu însuflețire, asigurîndu-mă că sînt foarte receptivi, și că de pe acum se oglindește voința copiilor de a învăța cu plăcere limba. Chiar la propunerea dînsului am stat de vorbă cu cîțiva tineri, din discuțiile purtate, spicuind următoarele.

– Cu părinții trăim la Geszt, mutîndu-ne acolo în 1989 din Salonta. M-a surprins cînd am aflat despre predarea românei, dar mi-a părut bine, mai ales că eu am o anumită bază, chiar dacă am învățat la școală ungurească. În orice caz mă voi strădui să obțin rezultate multumitoare pe cît va fi posibil, iar cînd va fi nevoie, acasă părinții-mi vor putea ajuta. (**Ștefan Répási**)

– Eu locuiesc la Șercad. Pînă am împlinit șase ani am stat la Micherechi. Tata știe românește, dar din păcate pe mine nu prea m-a învățat. Îmi pare rău, mai ales că n-aș avea probleme la însușirea limbii. În orice caz tata-mi va ajuta dacă voi avea greutăți și-i pare bine că-nvăț românește. (**Zorica Kovács**)

– Eu navetez din Chitighaz. Din păcate eu nu știu românește, dar de-acum sper că voi învăța limba. La Chitighaz am învățat la școală maghiară cu toate că mama e de origine română. Limba o învăț cu plăcere și acasă voi avea cine să-mi ajute, dat fiind că bunică și bunicul vorbesc bine românește. (**Vasile Dragan**)

Ultima mea interlocutoră **Ecaterina Juhász** din Szabadkígyós, o boabă nu știa românește, totuși de pe acum simte că nu va avea mari probleme cu limba, chiar dacă i-a fost teamă la început. Învăță cu plăcere orice limbă străină, iar de română știe că va avea mare nevoie în profesia țintită. Deci dorește s-o învețe cu multă sîrguință ca să aibă notă bună ca la celelalte discipline.

Cerînd scuze pentru deranj, m-am despărțit de elevi, dorindu-le să profite cît mai mult în folosul tuturor la lecțiile de română, iar mai tîrziu în munca de fiecare zi.

– E. Bányai –

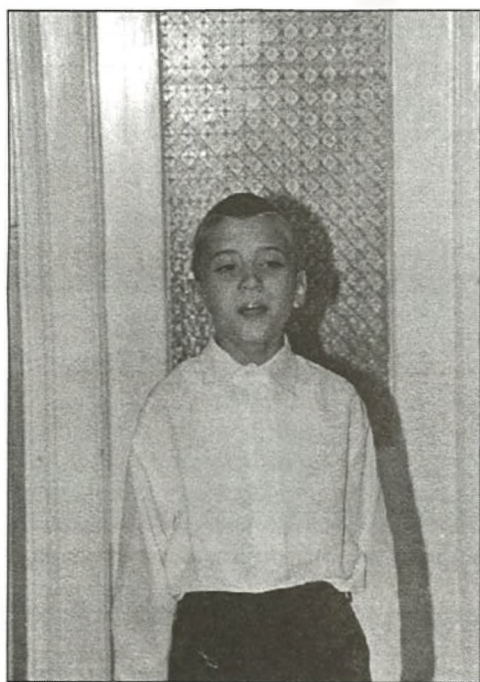
Gergő și premiul său de nivel

Gergő Pojendán, elevul clasei a V-ea a Școlii generale cu limba de predare română din Micherechi, este un băiat drăguț, cu zîmbet continuu dulce pe față, frumusețel cu ochi „uriași” albaștri și în plus are o voce minunată. L-am auzit de cîteva ori interpretînd cîntece populare românești și l-am admirat neconștient, zicîndu-mi: au de ce să se mîndrească părinții, bunicii, chiar întreaga școală de un asemenea copil.

Cu cîteva zile în urmă am aflat despre succese obținute în acest domeniu, anume: la concursul pe țară de cîntece (categoria: cîntec popular) organizat în acest an la Gödöllő, Gergő a obținut un loc de frunte, înmînîndu-i-se „Premiul de Nivel Evidențiat”, pentru care-l felicităm și noi și pe această cale.

La-nceputul discuției am aflat despre preocupările în plus de a avea o voce cît mai cizelată, de a îndrăgi din plin pasiunea de a cînta.

– Îmi place foarte mult să cînt, ceea ce precum știu am moștenit de la „tînu Jani”. E indiferent în ce limbă, română sau maghiară, important e să cînt. În afară de orele de cînt și muzică de la școală, mă ocup în plus de pasiunea mea. De pildă, în urmă cu trei ani, am început să dansez împreună cu elevul Nándor Kozma la ocupații suplimentare ținute la Căminul Cultural



„Erkel” din Giula, dar observîndu-mă că am și voce bună mi-au propus să mă înscriu și la lecțiile de cîntece populare. Îmi pare bine de posibilitatea oferită, dat fiind că în prezent frecventez aceste ocupații îndrumate de profesoara **Zorica Jánosi**, care de pe acum predă disciplina de cînt și muzică și la școala mea din Micherechi. Particip cu cea mai mare plăcere la ocu-

pații, care au loc de două ori pe săptămîna: luni, și miercuri, transportîndu-ne de fiecare dată părinții noștri – am aflat înaintea de a-l întreba despre întrecere.

– Te rog să-mi povestești ceva și despre concurs.

– Paralel cu Conferința pe țară de muzică populară se organizează anual la Gödöllő concursul respectiv inițiat de Școala de muzică locală. Întrecerea de trei zile, la care a participat și eleva **Silvia Cora** și ne-a însoțit și profesoara noastră, a decurs pe categorii de vîrstă (muzică și cîntec popular). Seara s-a ținut casă de joc, unde ne-am simțit foarte bine, iar ultima zi a avut loc programul de gală, care ne-a plăcut mult de tot. De data aceasta am evoluat cu cîntece populare maghiare, dar doamna profesoară mi-a promis că în anul viitor îmi voi da concursul cu cîntece populare românești. Tare am fost fericit cînd juriul – președinte: **Béla Halmos** – a decis să fiu premiat cu „distincția de nivel”, dar succesul l-a recunoscut și profesoara care m-a pregătit ore întregi...

Gergő, la despărțire, mi-a povestit cu părere de bine că foarte mulți micherecheni l-au felicitat. Au făcut-o, fiindcă ai meritat Gergő și te felicităm sincer și noi, dorindu-ți și-n viitor cît mai multe rezultate frumoase!

– E. Bányai –

Correspondență



Sunt un student din România și am citit foaia dv.-tră. Mi-a plăcut și chiar îl cunosc pe fratele Petrică Găină din zona Oțelul Roșu, el era într-o revistă la o nuntă în Micherechi.

După cum a-ți menționat că publicați anunțuri, vreau să vă spun că am și eu un anunț:

Pun la dispoziția celor interesați cartea „Creștinism și biserică creștină”, 134 pagini, preț: 1 dolar american.

Din cuprinsul cărții:

- scurt istoric despre creștinism;
- bisericile tradiționale;
- mișcări de reformă și reformatori;
- biserici neoprotestante și evanghelici;
- concluzii, anexe.

Am citit în...

ADEVARUL
COTIDIAN INDEPENDENT ARAD

Românii din Ungaria s-au întâlnit la Moneasa

La sfârșitul acestei săptămîni, reprezentanții românilor din Ungaria au participat la o instruire în județul nostru, la Moneasa. Fiind prima întâlnire de acest gen pe care românii din Ungaria o fac în România, oficialitățile arădene au fost reprezentate la cel mai înalt nivel: prefectul Gheorghe Neamțiu, subprefectul Levente Bognár, vicepreședintele CJA Achim Alexa etc.

Românii din Ungaria (21 în total) au fost coordonați de Traian Kreszta, președintele Autogovernărilor și de György Árgyelán (Gheorghe Ardelean pe românește), fostul deputat român din Parlamentul de la Budapesta.

Efectul 13 GENERALI

Deși vicepreședintele Achim Alexa și Hevesi József, responsabilul cu minoritățile din județul Békés, s-au ocupat în detaliu de toată organizarea și de toate invitațiile, de la București și de la Budapesta n-a venit nici o oficialitate. De ce? Deoarece relațiile româno-maghiare s-au prăbușit de-a dreptul după ceea ce s-a întâmplat săptămîna trecută la Arad, cu ocazia zilei de 6 octombrie. Totuși, dacă partea maghiară poate să lipsească de la o manifestare a românilor din Ungaria, nu același lucru îl putem spune despre guvernarea de la București, cu atât mai mult cu cât este pentru prima dată când românii din Ungaria calcă în mod organizat pe pămîntul țării - mamă. Nici un titular de portofoliu n-a venit să-i întrebe cum se descurcă, de ce vorbesc ungurește între ei, dacă se simt opresați sau dacă au nevoie de sprijin. Este o probă cât se poate de clară de infantilism diplomatic... Așa se face că românii din Ungaria au început pe

mîna subprefectului Levente Bognár și a inspectorului șef-adjunct Matekovits, care i-au „învățat” cât se poate de bine despre cum se pronunță corect „pe românește”.

Noroc cu inimosul Ioan Mariș de la Vatra Românească, care - deși neinvitat - a venit la Moneasa și i-a condus la muzeul din Buteni, la parcul dendrologic de la Gurahont, oprindu-i și pe la statuia lui Buteanu.

Noroc cu muzeograful Mircea Barbu, care le-a prezentat cîte ceva din istoria Aradului, sau cu metodistul Viorel Nistor, care le-a oferit un program artistic atât de participativ, încît toți s-au simțit, o seară, români... Noroc și cu vicepreședintele Achim Alexa, care i-a îndemnat „să îndrăznească să vorbească românește. Și aici, și la ei acasă”.

În rest, o admirabilă lecție de diplomatie populară românească, o lecție care este o palmă strașnică peste obrazul actualilor guvernanți.

Gafele de la Arad

Într-o singură săptămîină, diplomația românească a făcut la Arad două gafe nepermise de mari. Prima gafă, monumentală de-a dreptul, s-a produs cu ocazia zilei de 6 octombrie, cînd premierul Radu Vasile și ministrul Valeriu Stoica s-au dat bolnavi sau ocupați și n-au venit la Arad pentru a se întâlni cu omologii maghiari. În consecință, Viktor Orbán a vizionat un spectacol de teatru la Casa Sindicatelor, împreună cu soția, tocmai pentru a salva aparențele în ceea ce privește relațiile diplomatice dintre cele două țări. Nu același lucru s-a petrecut cu ministrul Justiției din Ungaria, Dávid Ibolya, care a supravegheat de una singură deplasarea monumentalului „Ungaria Milenară” din unitatea militară din cetate pînă la Palatul minorităților, de parcă acest lucru s-ar fi petrecut în Ungaria. În orice altă țară din lume, prezența omologului ar fi fost indispensabilă... Una peste alta, în fața diplomației mondiale, Ungaria ne-a bătut la scor: ei au procedat cît se poate de corect, iar diplomația noastră s-a comportat lamentabil. Exact ca un elev de clasă primară, care atunci cînd trebuie să

iasă la tablă se cere să facă pipi...

A doua gafă de proporții s-a petrecut în acest week-end la Moneasa, cînd reuniunea liderilor românilor din Ungaria n-a fost onorată de nici o oficialitate bucureșteană. Deși era pentru prima dată cînd românii din Ungaria vin în mod organizat să calce pe pămînt românesc, diplomații noștri din București s-au ascuns pe după „programele mult prea încărcate”. Așa stînd lucrurile, cu toată străduința oficialităților arădene, reuniunea de la Moneasa n-a depășit caracterul unei excursii de plăcere. În final, trebuie să ne punem următoarea întrebare: ce se întâmplă cu diplomația românească? Este în concediu de toamnă, este în grevă pentru că n-are fonduri, sau a pierdut Transilvania la masa pariurilor din Las Vegas? Dar, cel mai mult ne miră absența ministrului condus de Andrei Pleșu la tot ceea ce s-a întâmplat la Arad în ultima săptămîină. Au început cumva Externele românești pe mîna ministrului Justiției sau Andrei Pleșu nu este de acord cu tot ceea ce promite Radu Vasile la un pahar de pálinko?

Doru Sinaci

CALENDAR

Stimați cititori și prieteni!

Continuînd tradiția mai multor decenii, Editura de carte și presă „NOI” și de această dată pregătește editarea Calendarului românesc, ediția 2000. Ținînd cont de popularitatea acestui almanah - în paginile cărui puteți citi comentarii, articole și reportaje despre viața românilor din Ungaria, scrieri culturale și științifice, literatură pentru adulți și tineret, umor, sport etc. - rugăm pe toți acei cititori - oameni de cultură, profesori etc. - care vor să contribuie la ridicarea nivelului acestei publicații de prestigiu să ne scrie și să ne trimită materiale pînă pe data de 25 octombrie 1999 pe adresa:

Editura de carte și presă „NOI”
(Calendar românesc 2000)

5700 GYULA, Petőfi tér 2. sz.

Informații detaliate puteți afla prin telefon (06-66/361-789), fax (06-66/463-152) sau E-mail: foaia@gyula.hungary.net.

Cu mulțumiri anticipate:

colectivul redacțional

O carte pe temă istorică

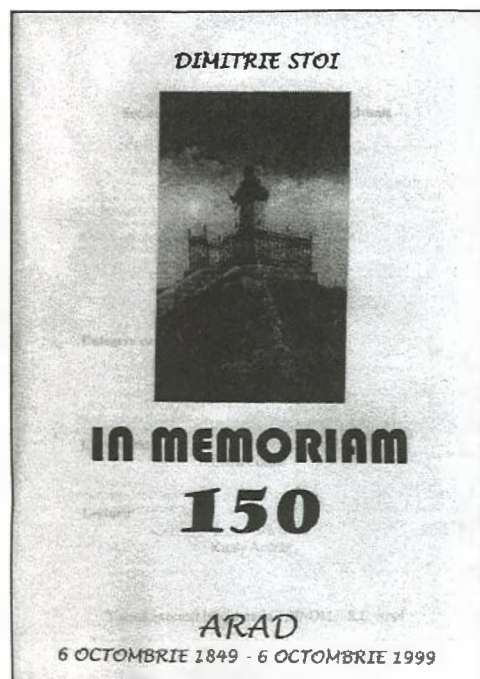
Recent a apărut un volum intitulat *In memoriam 150* al cercetătorului științific Dimitrie Stoi din Arad, cunoscut și în rîndul comunității românești din Ungaria.

Cartea editată de Societatea Culturală Maghiară din Transilvania, Filiala Arad conține capitole dedicate evenimentelor istorice de la 1848-1849, biografiilor celor treisprezece martiri și unor personalități ca Avram Iancu, Kossuth Lajos, George Pomuț și alții, totodată capitolelor fiind anexate și cîteva fotografii.

Iată cum motivează în „Introducere” autorul apariția acestei lucrări:

Nici pe departe nu am pretenția de a fi un condeier, nici măcar modest. Vă declar, fără falsă modestie așa cum am făcut-o și unor prieteni sau cunoscuți, că pentru mine scrișul este un calvar; prefer să cercetez o lună de zile decît să scriu o zi.

Dacă totuși m-am înhamat la această muncă am făcut-o, nu numai ca o treabă de su-



flet, ci pentru a încerca, cît de cît, să acopăr lipsa de informații, în limba română, pe această temă.

A. R.

AUTOGUVERNAREA ORAȘULUI ALETEA PUBLICĂ UN CONCURS

pentru ocuparea postului de director al Școlii românești din Aletea. Concursul a fost publicat și de Buletinul Oficial Maghiar (Magyar Közlöny).

Condițiile de concurs:

Pregătire pedagogică superioară și cel puțin 5 ani de experiență la catedră, adeverință privitoare la atitudinea morală impecabilă (certificat eliberat în ultimele 30 de zile de forurile polițienești).

Termenul de înaintare: 15 noiembrie 1999.

Dosarul de concurs trebuie înaintat la Primăria orașului:

Polgármesteri Hivatal, 5742 Elek, Gyulai út 2.

Autogovernarea orașului Aletea

„Pentru Prietenie” – Fretyán István

Prezidiul Asociației de Prietenie Ungaro - Române cu sediul la Pécs a conferit decorația „A Barátságért – Pentru Prietenie” lui Fretyán István, expert în probleme de minoritate, membru fondator al Asociației (la Seghedin), care muncește de zece ani cu fidelitate pentru comunitatea de prietenie, slujind cu spirit de sacrificiu și dezinteresat cauza prieteniei celor două popoare. Mai înainte a lucrat ca ziarist la Seghedin, în prezent trăiește la Budapesta - este șef de secție la Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice.

Pe 27 august în sediul Oficiului pentru Minorități conducătorii asociației din Pécs: dr. Igloi Zoltán președinte, Gergely László președinte executiv și dr. Cseh Sándor președintele curatoriului fundației, au înmînat decorația civilă ungaro-română lui Fretyán István în cadrul unei festivități „de casă” cu o atmosferă prietenească. La eveniment a participat și domnul dr. Doncsev Toso, președintele Oficiului pentru Minorități, fiind prezenți și colaboratori de frunte al oficiului.

Meritele persoanei decorate au fost elogiate de președintele Asociației noastre. El a amintit că, în toamna anului 1988 intelectualii români din Seghedin - printre ei și Fretyán István - au aderat primii la comunitatea de prietenie înființată la Pécs. Fretyán István a jucat un rol important în apariția gazetei noastre Barátság-Prietenie cîștigînd pentru aceasta sprijinul moral și material al Oficiului pentru Minorități. Fretyán István mai merită mulțumiri și pentru faptul că, urmărește cu atenție, ajută și sprijină mișcarea de prietenie ungaro-română.

Fretyán István a mulțumit pentru recunoaștere, exprimîndu-și convingerea că activitatea asociației contribuie real și cu merite la apropierea ungaro-română. La sfîrșit domnul președinte dr. Doncsev Toso a elogiat importanța evenimentului festiv.

(Din Gazeta Asociației de Prietenie Ungaro-Română sept. 1999, anul XI. nr. 7.)

O publicație de interes public

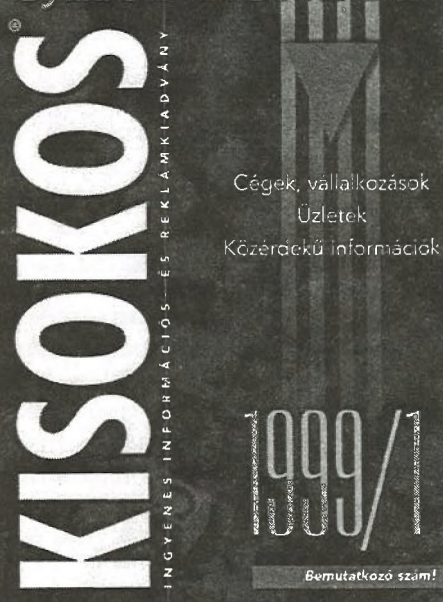
Rețeaua pe țară a redacției Hungária Superinfo și-a îmbogățit șirul publicațiilor informative, așa zise: „Kisokos”, redactînd de curînd un număr de prezentare consacrat unei regiuni din județul Bichiș. Numărul din cauză a fost întocmit cu sprijinul primăriilor orașelor Békés, Gyula, Sarkad și Aletea.

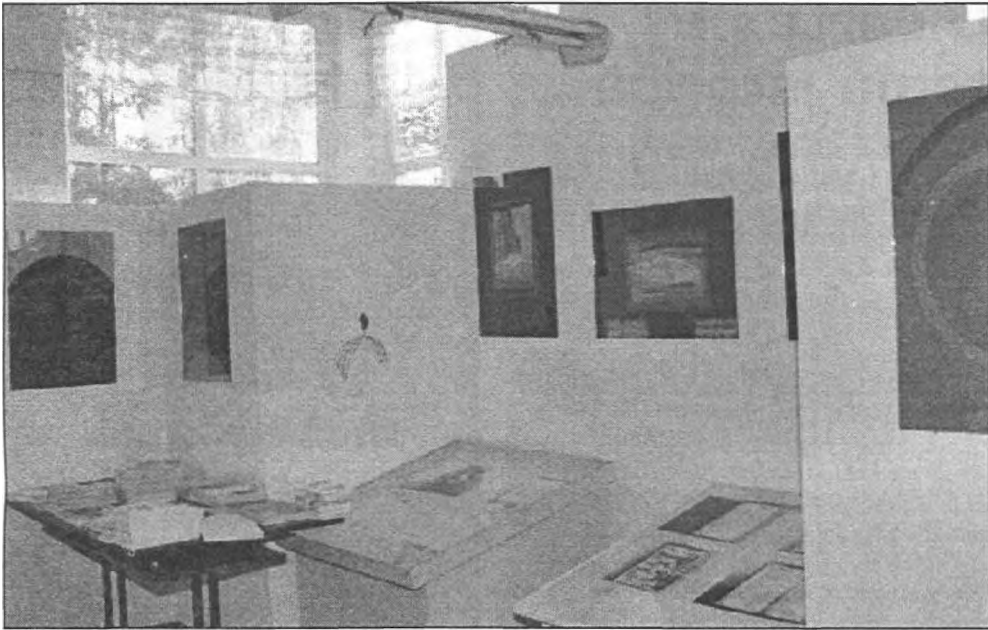
Publicația cuprinde informații de interes public, ca adresele și numerele de telefon ale instituțiilor din cele patru orașe, mersul trenurilor și autobuzelor, lista antreprenorilor și firmelor comerciale. Totodată aflăm informații despre unele posibilități de distracție, orarul de consultații medicale ale medicilor de familie, orarul de vizitarea bolnavilor la spitale și mai găsim informații amănunțite despre instituțiile de învățămînt.

Publicația informativă apare săptămînal în 17 000 de exemplare.

A. R.

Gyula-Sarkad-Békés-Eleki





Cuvînt și formă

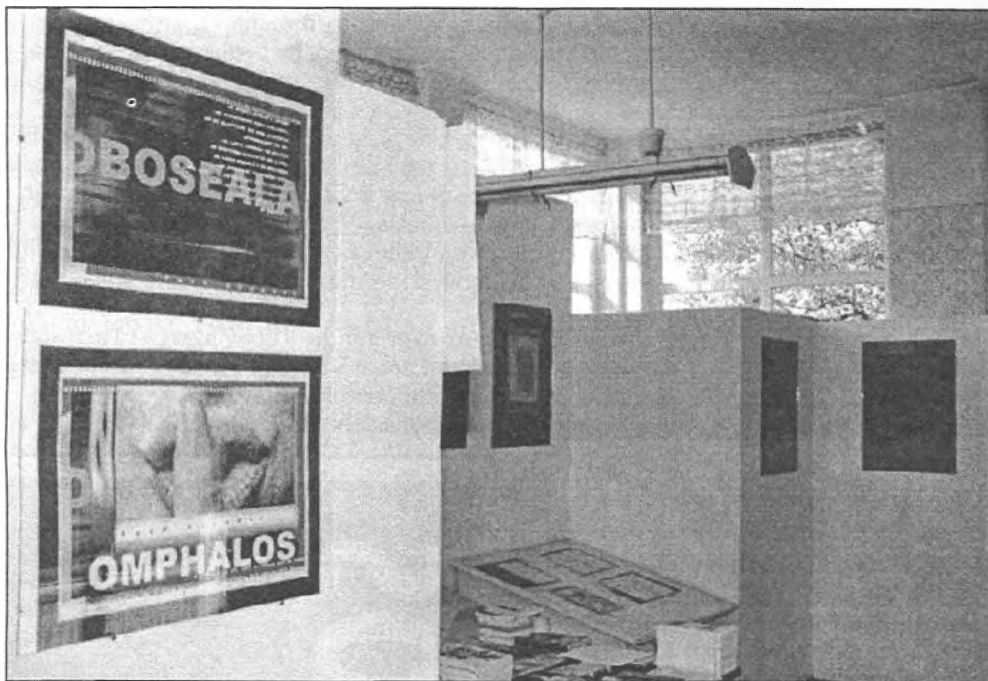
În ultimul timp, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria inițiază o seamă de acțiuni (firește, culturale) de mare amploare. În sediul de pe strada Doja se țin lanț sesiuni științifice, cicluri de prelegeri, cenaculuri literare. Legate de anumite date calendaristice, de aniversări sau, pur și simplu, din inițiativă culturală, aceste acțiuni se desfășoară la un înalt nivel profesional, organizatoric și de specialitate. Dovada o înseamnă, cel mai grăitor, participarea la aceste întruniri a unor personalități cu nume de rezonanță din viața cultural-artistică românească contemporană, de la doamna academician dr. **Cornelia Bodea** la scriitorul **Augustin Buzura**, de la poeta **Ana Blandiana** la cercetătoarea **Maria Dulgheru**. Întîlnirea cu aceste coplesitoare personalități românești a însemnat de fiecare dată o sărbătoare a sufletului, o bucurie a participanților care, în acest fel, și-au îmbogățit spiritul și inima.

Fiindcă nu vreau să evidențiez nici una dintre aceste acțiuni în mod special, accentuez doar încă o dată înalta lor factură profesională și spirituală. La îmbogățirea lor contribuie însă și un alt aspect: aspectul vizual. Fiindcă aproape de fiecare dată, asistența a putut viziona și mici – dar reprezentative – expoziții. Acestea sînt concepute și realizate de regulă de colegul **Ștefan Oroian** fie din bibliografia și documentele potrivite temei în discuție, fie din ilustrații special alcătuite la tema literară respectivă.

Iar aici m-aș opri puțin, la ilustrațiile „speciale”, la temă. Pentru a face ilustrații la poeziile lui **Eminescu** sau **Nichita Stănescu**, organizatorul expozițiilor a mobilizat o gardă întreagă de creatori plastici, și mai ales reprezentanți români din generația tînă. În acest fel, asistența a putut admira de fiecare dată alături de picturile și pastelurile lui **Ștefan Oroian** fotomontaje făcute de **Vasile Gurzău**, **Elena Csobai** și **Aurelia Nemeș**, grafică și caricatură semnată de **Adela Kiss**, grafică computerizată de **Ioan Nistor**, tablouri și montaje grafice realizate de **Stela Santău**.

Dacă aș face inventarul acestor lucrări, s-ar putea întocmi deja un catalog întreg cu ilustrații de înaltă ținută estetică și inspirație artistică. Ele nu au completat sesiunile literare, ci le-au secondat la același înalt nivel artistic, ca un adaos la revelația artistică cu care au fost dăruite, de fiecare dată, participanții.

Edda Illyés – Foto: Eva Ruja Bányai



Expresii, citate celebre

● **Avocatul diavolului** – se spune despre un critic răutăcios. Vine de la *Advocatus diaboli*, persoana însărcinată să conteste cererea unui candidat la canonizare în fața conclavului papal. În opoziție cu *Advocatus dei* (Avocatul Domnului), persoana care sprijinea o asemenea propunere.

● **Curriculum vitae** (lat. Înseamnă „Cursul vieții”). Prin urmare este vorba de toate datele referitoare la starea civilă, studiile, ocupația și viața unei persoane.

Un sonet al lui **Coșbuc**, care prezintă portretul unui pseudoartist, poartă titlul *Curriculum vitae*.

Doa surprize

În această vară am avut parte de ambele.

Stau în fața unui galantar din centrul orașului în orele amiezii. La un moment dat cineva mă salută respectuos. Bineînțeles, în limba maghiară. Îmi întorc privirea spre vocea necunoscută. Văd un tînăr înalt, brunet cu o mustăcioară îngustă. „Nu mă cunoașteți?” sună întrebarea, tot ungurește. Necunoscutul zîmbește prietenos. În clipa aceea, observ ce mult seamănă cu maică-sa și numaidecît îmi dau seama cine e: băiatul unei vechi cunoscute din Julia. Nu l-am văzut de cînd era elev de școală generală... în clasa a patra sau a cincea...

Intrăm în discuții, și pe mai departe tot în limba maghiară. După ce mă informează ce fac cei de-acasă, cum o duc cu sănătatea, aflu că a terminat liceul din Julia iar acum a venit în Capitală să dea examen de admitere din limba engleză la Facultatea de litere... Bucuroasă că am ocazie să vorbesc românește, continui să-i pun fel de fel de întrebări în limba română. El, din părinți români, îmi răspunde mereu ungurește, apoi cam sfios și puțin rușinos, dar categoric îmi mărturisește tot în limba maghiară: „știți, mie nu-mi place să vorbesc românește..., nu zic, îmi place să ascult cînd alții o vorbesc..., dar eu nu, n-o vorbesc...”

Stau mirată, nu știu ce să zic, n-am ce să-i zic... Îi doresc succes și plec îngîndurată mai departe... Amară surpriză! Încă un tînăr român pentru care limba mamei n-are importanță...

În toată după-masa zilei respective nu scap de influența celor întîmplate. Îmi vin în minte atîtea și atîtea lucruri care s-au făcut și se fac pentru promovarea limbii și culturii noastre... mă asediază întrebări care încep cu „De ce...? Din ce cauză...? Cum ...?”, încerc să răspund, dar fără rezultat.

La sunetul telefonului tresar ca dintr-un somn cu vise neplăcute. Ridic receptorul. O prietenă mă salută cu obișnuitul ei glas plin de veselie: „Dacă ghicești cine vrea să vorbească cu tine?” Nu apuc să-i răspund „De unde să știu...”, că și aud vocea absolut necunoscută a unui bărbat care mă salută și se prezintă ungurește, dar imediat continuă în limba română și pentru a-l putea recunoaște cu toată siguranța îmi spune și porecla... E băiatul unui țaran din satul meu, ceva mai tînăr decît mine și, care încă din anul '56, trăiește în Franța. În minutele următoare îmi povestește unde locuiește, în ce împrejurări, ce lucrează, vorbește despre familie, despre prieteni... și toate acestea în limba română, și încă în ce limbă românească!, lipsită de greșeli, de gîngăveli...

Surpriza surprizelor!

Ne luăm rămas bun și cădem de acord ca, la proxima lui venire în Ungaria, să ne întîlnim personal...

Pun la loc receptorul și mă-ntreb cum i-a fost posibil acestui om să păstreze atît de viu limba învățată de la mama... la mii de kilometri de casa părintească... timp de mai multe decenii... Nu știu să răspund...

Oare trebuie să ajungi departe de plaiurile natale ca să apreciezi și să păstrezi tezaurul ce se zice limbă? Or, în cazul acesta e vorba doar de reprezentantul unei generații, din păcate, în dispariție...

Lucia Borza

Vladimir Vîsoțki

Cîntec despre Pămînt

Cine a spus totul a ars pînă în străfund
Nu mai zvîrliți semințe-n Pămînt
Cine a grăit „Pămîntul a murit” a greșit.
Nu, el s-a ascuns pentru o vreme.
Maternitatea n-o putem răpi Pămîntului,
N-o putem smulge așa precum nu putem goli marea.
Cine a crezut că Pămîntul a ars?
Nu! El s-a înnegrit de durere.
Ca o despicătură tranșee au tăiat
Și corbii rănile scurmă,
Nervii Pămîntului dezveliți
Suferință nepămînteană îndurată.

El va suporta totul, va aștepta.
Nu înscrieți Pămîntul printre infirmi.
Cine a spus că Pămîntul nu cîntă,
Că el a tăcut pentru totdeauna?

Nu! Iată, zornăie, geamătul sugrumîndu-și
Prin toate rănile, prin toate crăpăturile,
Doar pămîntul e sufletul nostru
Cu cizmele sufletul nu-i veți strivi.
Cine a crezut că Pămîntul a ars?
Nu, el s-a ascuns pentru o vreme.

(1968)

(Traducere: Doina Antonie Constantinescu)

**Programul
MTV1**

**Az MTV
műsora**

Október 25. hétfő

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Szabadság tér 9.05 Bor és hatalom (spanyol sorozat) 10.00 A pampák királya (brazil sorozat) 11.10 Erdészház Falkenauuban (német sorozat) 12.00 Hírek 12.30 Hírmagazin 13.00 Nemzetiségi magazinok (cigány, szlovák) 13.58 Hírek 14.05 Szennáció (kanadai sor.) 14.50 MC (ism.) 14.58 Hírek 15.00 A homok titkai (brazil sorozat) 15.30 Tizenhat (svéd sor.) 15.58 Hírek 16.00 Pillangósziget (ausztrál sorozat) 16.30 Kaliforniai álom (amerikai sor.) 16.58 Hírek 17.00 A tenger magazinja 17.30 Maradj velünk! 17.50 Körzeti híradók 18.00 Híradó 18.15 Megoldás 2000 18.35 Időkerék 18.30 Szerencsepercek 19.00 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 19.30 Híradó 20.00 A látogató (amerikai sorozat) 20.45 112 21.20 Hölgyválasz 21.50 Ötvennyolc VOLT 22.00 Híradó.

Október 26. kedd

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.05 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.00 A pampák királya (brazil sorozat) 11.10 Erdészház Falkenauuban (német sor.) 12.00 Hírek 12.30 Hírmagazin 13.00 Nemzetiségi magazinok (szlovén, német) 13.58 Hírek 14.05 Szennáció (kanadai sorozat) 14.50 MC (ism.) 14.58 Hírek 15.00 A homok titkai (brazil sorozat) 15.30 Tizenhat 15.58 Hírek 16.00 Pillangósziget 2. 16.30 Kaliforniai álom (am. sorozat) 17.00 A tenger magazinja 17.30 Katolikus krónika 17.50 Körzeti híradók 18.00 Híradó 18.15 THEMA 18.25 Időkerék 18.30 Vakáción a Méz-család 19.00 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 19.30 Híradó 20.00 Vízi zsaruk (ausztrál sorozat) 20.45 Telemázi 21.20 Sikk 21.45 Három kívánság 22.00 Híradó 22.05 Aktuális 22.30 Szabad verseny 23.00 TS.

Október 27. szerda

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.05 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.00 A pampák királya (brazil sor.) 11.05 Erdészház Falkenauuban (német sor.) 12.00 Hírek 12.30 Hírmagazin 13.05 Nemzetiségi magazinok (horvát, román) 13.58 Hírek 14.05 Szennáció (kanadai sor.) 14.50 MC (ism.) 15.00 A homok titkai (brazil sor.) 15.30 Kukori és Kotkoda 15.40 Játékos bestiárium 15.58 Hírek 16.05 Pillangósziget 16.30 Kaliforniai álom (amerikai sorozat) 16.58 Hírek 17.00 A tenger magazinja (fr. sor.) 17.30 Tanúságtevők 17.50 Körzeti híradók 18.00 Híradó 18.15 THEMA 18.25 Időkerék 18.30 Ki marad a végén? 19.00 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 19.30 Híradó 20.00 Önök kérték 20.30 TS 22.45 Híradó 22.50 Aktuális 23.15 TS.

Október 28. csütörtök

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.05 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.00 A pampák királya (brazil sorozat) 11.10 Erdészház Falkenauuban (német sorozat) 12.00 Hírek 12.30 Hírmagazin 13.00 Együtt 13.58 Hírek 14.05 Szennáció (kanadai sorozat) 14.50 MC (ism.) 15.00 A homok titkai (brazil sorozat) 15.30 Kisokos 15.58 Hírek 16.00 Pillangósziget 16.30 Kaliforniai álom (amerikai sor.) 16.58 Hírek 17.00 A tenger magazinja 17.30 Az utódok reménysege 17.50 Körzeti híradók 18.00 Híradó 18.15 THEMA 18.30 Időkerék 18.30 Ki marad a végén? 19.00 Mindent a szerelemért 19.30 Híradó 20.00 Kisváros 20.30 A mi golyánk 21.00 Show-bálvány 22.00 Híradó 22.05 Aktuális 22.30 Panoráma 23.00 Twin Peaks (amerikai sorozat).

Október 29. péntek

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Szabadság tér 9.05 Bor és hatalom (spanyol sorozat) 10.00 A pampák királya (brazil sorozat) 11.10 Erdészház Falkenauuban (német sor.) 12.00 Hírek 12.30 Hírmagazin 13.00 Körzeti híradók 13.58 Hírek 14.05 Szennáció (kanadai sorozat) 14.45 Három kívánság 14.58 Hírek 15.00 A homok titkai 15.30 Erdőjárók 15.58 Hírek 16.00 Pillangósziget 16.30 Kaliforniai álom 16.58 Hírek 17.00 A tenger magazinja 17.30 Szentföldi szent helyek üzenete 17.50 Körzeti híradók 18.00 Híradó 18.15 THEMA 18.25 Időkerék 18.30 Ki marad a végén? 19.00 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 19.30 Híradó 20.00 TS 22.10 Híradó 22.15 Aktuális 22.35 Hideg csók (kanadai film).

Október 30. szombat

5.45 TS 7.05 Aranyfűst 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.05 Te jössz! 10.00 Hol-Mi? 11.00 Ablak 12.00 Hírek 12.05 Szellők szármán 12.40 Visszatérés Edenbe (ausztrál sorozat) 13.30 Jani házhoz megy... 14.00 Háló 14.30 Delta 15.00 Zenebutik 16.00 A Századunk Műhelyéből 16.20 1100 év Európa közepén 16.50 TS 18.55 Időkerék 19.00 Lottóshow 19.30 Híradó 20.00 Szatelit 20.35 Uborka 21.00 Frás a falon (angol film) 0.05 U2 koncert Mexikóban (angol film).

Október 31. vasárnap

5.45 TS 8.05 „Így szól az Úr!” 8.10 Mackó apó meséi 8.25 Vasárnapi sziget 10.00 Református istentisztelet 11.05 Három kívánság Klub 12.00 Hírek 12.10 Visszatérés Edenbe (ausztrál sor.) 13.00 Gaia 13.30 Pathe – A mozi születése 1–2. 15.20 Örömhír 15.40 Unokáink sem fogják látni 16.35 Emily (kanadai sor.) 17.25 Időkerék (angol sor.) 17.30 Bűvös hatos 17.55 TS – Gó! – PNB-mérkőzések összefoglalója 19.00 7 óra 20.00 Családi kör 21.00 Holocaust (amerikai sorozat) 22.55 „Mennyit ér egy nő” Cserháti Zsuzsa koncertje 23.45 11 után.

**Programul
TV2**

**A TV2
műsora**

6.10 Faluvilág 6.25 Aerobik Norbival 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Friderikusz (ism.) 10.20 Autószalon 2000 (ism.) 10.50 Közvetlen ajánlat 11.20 Divatshow 11.45 Kiskedvencek klinikája 12.10 Édes hármásban (fr. vígjátéksorozat) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 Fran (ausztrál film) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Szuper csapat (amerikai kalandfilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Samantha (venezuelai sor.) 17.40 Luz María (perui sorozat) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Rosalinda (mexikói sorozat) 20.00 Észak és Dél (amerikai sorozat) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Kettesben 23.15 Nyugat 24.00 Életvitel az Interneten 0.40 Jubileum – A medve 1.25 Vers éjfélt után.

6.10 Faluvilág 6.25 Aerobik Norbival 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Szörmentén 9.50 Adrenalin 10.20 Segíts magadon! 10.50 Közvetlen ajánlat 11.45 Airport (angol dokumentumfilm) 12.10 Édes hármásban (fr. sor.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 Sógun (amerikai kalandfilm-sorozat) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Szuper csapat (amerikai kalandfilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Samantha (venezuelai sor.) 17.40 Luz María (perui sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Rosalinda (mexikói sorozat) 20.00 Forró nyomon 20.50 JAG – Becsületbeli ügyek (am. sor.) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Tűzriadó (német sorozat) 23.25 Esküdt ellenségek (amerikai sor.) 0.20 Tudomány az Interneten 1.10 Jubileum – Leánykérés 1.55 Vers éjfélt után.

6.10 Faluvilág 6.25 Aerobik Norbival 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Baba Mama magazin 9.50 Zoom (ism.) 10.50 Közvetlen ajánlat 11.20 Életvitel az Interneten 11.55 Follow me 12.10 Édes hármásban (fr. sor.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 Sógun (amerikai kalandfilm-sorozat) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Szuper csapat (amerikai kalandfilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Samantha (venezuelai sor.) 17.40 Luz María (perui sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Rosalinda (mexikói sorozat) 20.00 Rex felügyelő (osztrák-német sor.) 20.50 Esti Broadway 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Anna ezer napja (amerikai film) 1.05 Kultúra az Interneten 1.40 Jubileum 2.25 Vers éjfélt után.

6.10 Faluvilág 6.25 Aerobik Norbival 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Airport (angol dokumentumfilm-sor.) 9.50 Kiskedvencek klinikája 10.20 Hurrá, utazunk! 10.50 Közvetlen ajánlat 11.20 Kultúra az Interneten 11.55 Follow me 12.10 Édes hármásban (fr. sor.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 Sógun (amerikai kalandfilm-sor.) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Szuper csapat (amerikai kalandfilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Samantha (venezuelai sor.) 17.40 Luz María (perui sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Rosalinda (mexikói sorozat) 20.00 Férfisztriptíz 20.50 Nyolc mesterlövész 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Szerelmek (francia thriller) 0.20 Magyarország holnap 0.45 Vitézek harca 1.15 Vers éjfélt után.

5.55 Faluvilág 6.25 Aerobik Norbival 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Divat Show 9.50 Magyarországi holnap 10.20 Follow me 10.45 Fő az egészség 10.50 Közvetlen ajánlat 11.20 Tudomány az Interneten 12.10 Édes hármásban (fr. sor.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 Sógun (am. kalandfilm-sor.) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Szuper csapat (amerikai kalandfilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Samantha (venezuelai sor.) 17.40 Luz María (perui sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Rosalinda (mexikói sorozat) 20.00 Dáridó 21.45 Jó estét Magyarországi! 22.30 Szeszélyes éjszakák. Autószalon 2000 (autósmagazin) 23.00 Fogságban. (amerikai thriller) 0.40 Vörös cipellők (amerikai erotikus film).

6.00 Gyökereink 6.30 Repülő ház 7.00 TV2 Matiné 9.00 Cartoon Network 11.00 Partytévő 14.25 Csillagközi szökevények (amerikai sci-fi sor.) 15.30 Sabrina, a boszorkány (am. vígjátéksorozat) 16.00 Jó barátok (amerikai vígjátéksorozat) 16.30 Dawson és a haverok (amerikai sorozat) 17.30 Herkules (amerikai fantaszi sorozat) 18.30 Tények 19.00 Rosalinda (mexikói sorozat) 20.00 Bad Boys – Mire jók a rossz fiúk (amerikai vígjáték) 22.00 Lángoló Mississipp (amerikai film) 0.10 Y-akták (kanadai misztikus sorozat) 1.00 Titokzatos játékok (amerikai erotikus film).

6.00 Reggeli gondolatok 6.30 Állattér a háztársakban 7.00 TV2 Matiné 9.00 Cartoon Network 11.00 Parker Lewis sohasem veszít (amerikai ifjúsági vígjátéksorozat) 11.25 Gimi-dili (amerikai ifjúsági sor.) 12.00 Hurrá, utazunk! 12.30 Vad világ (természettfilmes sor.) 13.25 Kötél és arany (olasz western) 15.15 MacGyver (amerikai krimisor.) 16.10 Szuper csapat (amerikai kaland sorozat) 17.05 Mission Impossible – Az akciósorozat (angol akciósorozat) 18.00 Napló 19.00 Rosalinda (mexikói sorozat) 20.00 Desperado (amerikai akciósorozat) 22.00 Friderikusz: Szubjektív 23.00 Gó! Gó! 23.50 Özvegy Kamyoné s két szleburdiak (színházi előadás) 2.00 Forró nyomon (ism.) 2.50 Vers éjfélt után.

**Programul
RTL Klub**

**RTL Klub
műsora**

6.00 Országgház (ism.) 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.30 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.20 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Titkok és szerelmek (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virággal 14.20 Klip Klub 14.40 Lassie (am. sor.) 15.05 Az első csók (fr. sor.) 15.35 A második csók (fr. sor.) 16.00 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.50 Mire gondolkod? 16.55 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Titkok és szerelmek (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Cobra 11 (német sor.) 20.55 Helyszíni szemle (bűnügyi magazin) 21.45 Este (hírmagazin) 22.20 Brooklyn South (am. sor.) 23.10 A mi huszadik századunk (angol dokumentumfilm-sor.) 0.10 Pont hu 0.35 Fókusz (ism.) 0.55 Divatklip.

6.00 Antenna (ism.) 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.30 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.20 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Titkok és szerelmek (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virággal 14.20 Klip Klub 14.40 Lassie (am. sor.) 15.05 Az első csók (fr. sor.) 15.35 A második csók (fr. sor.) 16.00 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.50 Mire gondolkod? 16.55 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Titkok és szerelmek (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Tébolygó 20.55 Vészhelyzet (am. sor.) 21.45 Este (hírmagazin) 22.40 MMM (Mi? Mennyi? Miért?) 23.15 Bullshot (angol vígjáték) 0.45 Fókusz (ism.) 1.05 Divatklip.

6.00 A Dunánál 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.30 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.20 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Titkok és szerelmek (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virággal 14.20 Klip Klub 14.40 Lassie (am. sor.) 15.05 Az első csók (fr. sor.) 15.35 A második csók (fr. sor.) 16.00 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.50 Mire gondolkod? 16.55 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Titkok és szerelmek (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Paula és Paulina (mexikói sor.) 20.50 Perpatvar 21.45 Este (hírmagazin) 22.35 Öreglányok (am. sor.) 23.05 Dóra mozija 23.35 Bűnvadászok (am. sor.) 0.25 Fókusz (ism.) 0.45 Divatklip.

6.00 Pont hu (ism.) 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.30 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.20 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Titkok és szerelmek (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virággal 14.20 Az első csók (fr. sor.) 14.50 A második csók (fr. sor.) 15.20 Time Trax – Hajtsza az időn át (am. sor.) 16.00 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.50 Mire gondolkod? 16.55 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Titkok és szerelmek (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Esti Showder Fábry Sándorral 21.30 Este (hírmagazin) 22.05 Autómánia (autósmagazin) 22.35 Hosszú nagypéntek (angol krimi) 0.35 Fókusz (ism.) 0.55 Divatklip.

6.00 Ünneptáptár 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.30 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.20 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Titkok és szerelmek (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Klip Klub 14.20 Az első csók (fr. sor.) 14.50 A második csók (fr. sor.) 15.20 Time Trax – Hajtsza az időn át (am. sor.) 16.00 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.55 Mire gondolkod? 16.55 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Titkok és szerelmek (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Kóktél (amerikai film) 21.45 Este (hírmagazin) 22.25 A lift (amerikai thriller) 0.10 Erotikus fantáziák 0.35 Fókusz (ism.) 0.55 Divatklip.

6.30 Ünneptáptár (ism.) 7.00 Kölyökklub 10.50 Csörre töltve 11.25 Mire gondolkod? 11.30 Ausztrál expressz (ausztrál sor.) 12.25 Kedvenc 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Pepsi Music Chart 14.10 Galla-mappa 14.35 Extralarge (olasz krimisorozat) 16.25 Így készült: Sztárral szemben 16.35 SeaQuest Dsv – A mélység birodalma (amerikai sor.) 17.30 Várom a párom 18.30 Híradó 18.50 Fókusz plusz 19.10 Titkok és szerelmek (mexikói sor.) 20.00 Az utolsó mohikán (amerikai kalandfilm) 22.05 Heti Hetes 23.05 Híradó 23.20 Mesék a kriptából (am. horrorsorozat) 23.50 Életveszélyben – Hétköznapi hősök 0.50 Beavis és Butthead 1.15 Fókusz plusz 1.35 Divatklip.

6.30 Ez nem boszorkányság! (francia ismeretterjesztő sor.) 7.00 Kölyökklub 10.50 Csörre töltve 11.25 A Sagala titka (lengyel kalandfilm-sor.) 11.55 Mire gondolkod? 12.00 A világ körül Michael Palinell (angol dokumentumfilm-sor.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Autómánia (ism.) 13.40 Popeye (amerikai vígjáték) 15.35 Acapulco akciósorozat (amerikai sor.) 16.30 2x2 néha sok(k) (amerikai vígjátéksorozat) 17.00 Jesse (am. komédisorozat) 17.30 Dallas (am. sor.) 18.30 Híradó 18.50 Akták 19.10 Titkok és szerelmek (mexikói sor.) 20.00 Egyik kopó, mások eb (amerikai akciósorozat) 21.55 Igaz történetek: Hadd maradjak, anyu! (német film) 23.35 Híradó 23.50 Országgház 0.20 A világ körül Michael Palinell (angol dokumentumfilm-sor., ism.) 1.15 Akták (ism.) 1.35 Divatklip.

**Programul
TV România**

**A Román
TV műsora**

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 9.00 Art-Mania (R) 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 Rock la miezul nopții 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan. Viața la țară 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Scena 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 O vedetă... cu cîntece 16.30 Cuvînt pentru necuvîntătoare 17.00 Corect! 17.05 Jumătatea ta 18.00 Avangpremieră 18.05 Serial. Sunset Beach 18.55 Amintiri din secolul 20 19.00 Jurnal 20.00 Serial. Doi băieți, o fată și o pizzerie. 20.25 Știrile de sîmbătă asta 20.55 Culise. Magazin de reportaje și interviuri 21.40 Serial. Omul de nicăieri. 22.30 Jurnalul de noapte 22.45 Film. Din viață scapă cine poate.

6.00 Serial (R). Doi băieți, o fată și o pizzerie 6.30 Știrile de sîmbătă asta (R) 7.00 Serial. Povești de adormit copii 8.00 Desene animate 9.00 Cartea de folclor 9.30 Vă place filmul? 10.00 Art-Mania. Spații recuperate 11.00 Garantat 100%! 12.30 Lumea și noi 13.00 Arca... Marinei... în dilemă 15.30 Război împotriva mafiei 16.25 Telediclopedia 17.10 Serial. Mare schimbătoare 18.00 Perechea potrivită 18.30 Serial. Carol și compania 19.00 Jurnal 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Serial. Dr. Quinn 22.20 Jurnal 22.25 Săptămîna sportivă 22.35 Film. Viziuni criminale.

6.00 Ceasul deșteptător... 7.00 Universul Credenței 8.00 Desene animate. Ursulețul Winnie 8.30 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 10.00 Viața satului 11.30 Tezaur folcloric 12.30 De Luni pină Duminică 13.15 Auto club 13.50 Rugby 15.50 Serial. Blankenese 16.45 Spectacolul lumii văzut de Ioan Grigorescu 17.15 Trupa de șoc 17.55 Tragerile Loto Special 6/49 și Noroc 18.00 Joc 18.30 21. Prezintă Ștefan Bănică jr. 19.00 Jurnal 19.25 Duminica sportivă 19.50 Zodia VIP 20.50 Film. 22.50 Jurnal 22.55 Pe față 24.00 Pariul Trio.

11.00 Surprize, surprize (R) 13.00 Jurnal 13.15 TVR Craiova 14.00 Pro Patria 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Agenția de plasare 17.00 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 17.05 Jumătatea ta 18.00 Avangpremieră 18.05 Serial. Sunset Beach 18.55 Amintiri din secolul 20 19.00 Jurnal 20.00 Serial. Felicity 20.45 Serial. FBI C16 21.35 Cu ochii 'n patru. 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Recurs la morală 23.30 Marele jazz.

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 9.00 Recurs la morală (R) 9.45 Top nostalgic 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 Marele jazz (R) 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan. Lumea PC-ului 13.30 Repere sacre 14.00 Oameni ca noi. Părinți și copii 14.30 Convietați 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Dor. Țara Secașelor. Documentar 16.30 Scuzați! Pardon! Mersi! 17.00 Corect! 17.05 Jumătatea ta 18.00 Avangpremieră. Știri 18.05 Serial. Sunset Beach 18.55 Amintiri din secolul 20 19.00 Jurnal 20.00 Teledinema-teca. Automobilul 21.35 Nu trageți! 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 A–Facerea 23.10 7 Arte.

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 9.00 Universul credinței 11.00 7 Arte (R) 11.45 Top nostalgic 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan 13.30 Evrika! 14.00 Muzica de capo al fine 15.00 Ecoturism 15.30 Medicina pentru toți 16.00 Hora satului... 16.30 Povești de dragoste 17.00 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 17.05 Jumătatea ta 18.00 Avangpremieră 18.05 Serial. Sunset Beach 18.55 Evenimentele secolului 20 19.00 Jurnal 20.00 Film. Deșertul de foc 21.35 În flagrant 22.20 Jurnalul de noapte 22.35 Documentar 23.35 Lumea dansului.

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 9.00 Documentar 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 Lumea dansului (R) 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan 13.30 Destinul unei națiuni 14.00 Convietați 15.00 Pentru dv., doamnă! 16.00 La telefon, muzica populară! 16.25 Casa mea 16.55 Rezultatele tragerilor Super Loto 5/40 și Expres 17.00 Corect! 17.05 Jumătatea ta 18.00 Avangpremieră. Știri 18.05 Serial. Sunset Beach 18.55 Amintiri din secolul 20 19.00 Jurnal 20.00 Serial. Moștenirea 20.45 Reflecții rutiere 21.00 Memorialul Timișoara 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Punct ochit 23.15 Rock la miezul nopții 0.15 Pariul Trio.

Miercuri, 22 octombrie

Sâmbătă, 23 octombrie

Duminică, 24 octombrie

Luni, 25 octombrie

Marți, 26 octombrie

Miercuri, 27 octombrie

Joi, 28 octombrie

ÎN LIMBA MATERNĂ - emisiune radiofonică în limba română**25 OCTOMBRIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)**

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Montaj de muzică populară - redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo - 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

26 OCTOMBRIE, MARȚI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Oameni celebri români - serial 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

27 OCTOMBRIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport - rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 OCTOMBRIE, JOI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „De la pașpe la opșpe - liceenii” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămânii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 OCTOMBRIE, VINERI (redactor: Anamaria Brad)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Reportaje, interviuri din viața românilor din Ungaria 11.05 „Oameni care au fost...” - muzică, artă, literatură - serialul Elenei Munteanu 11.20

Actualități la românii din Banatul Sîrbesc - relatează Cornel Mata din Virșeș 11.25 Ce s-a mai întâmplat la Liceul „Bălcescu” din Iula? - relatează Edit Bordaș 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Știri și curiozități din România - relatează Simona Pele din Timișoara 11.45 Revista „Foii românești” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 OCTOMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins 14.35 Evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Recomandări culturale pentru week-end 15.00 „Party-Time” - magazin de muzică ușoară 15.30 Aniversare - 50 de ani de la înființarea Catedrei de Română de la Seghedin 15.58 Încheiere.

31 OCTOMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40-15.00 Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.00 „De la pașpe la opșpe” - magazinul dedicat liceenilor (reluarea emisiunii de joi) 15.30 Retrospectiva evenimentelor politice ale săptămânii - program preluat de la Radio Budapesta 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acestora este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrecin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

FM 92,1 STEREO**RADIO VOCEA****EVANGHELIEI ORADEA**

5.00-5.30 Actualități BBC 5.30-7.00 Bună dimineața 7.00-7.20 Știri locale 7.30-8.30 Muzică și meditații biblice 8.30-9.30 Predică 9.30-11.00 Lecturi biblice, știri, mesaje creștine și muzică 11.00-12.00 Divina armonie 12.00-13.00 Răspundem ascultătorilor 13.00-13.30 Actualități BBC 13.30-15.00 Lecturi biblice, meditații biblice, muzică 15.00-16.00 Știri, mesaje creștine, muzică 16.00-17.00 Știri, mesaje creștine, muzică 17.00-17.45 Actualități BBC 17.45-18.00 Anunțuri și reclame 18.00-18.45 Reluare: Predică 18.45-19.10 Emisiune pentru copii 19.10-19.30 Muzică 19.30-20.00 Cu brațele deschise 20.00-20.30 Actualități BBC 20.30-21.00 Cartea pe undă radio 21.00-22.00 Emisiune de viață spirituală 22.00-23.00 Predică 23.00-5.00 Nocturna R.V.E. (muzică, meditații biblice, mesaje creștine, lecturi biblice)

RADIO VOCEA EVANGHELIEI PENTRU EUROPA

SW 49 m, zilnic 18.00-18.45

MW 1395 kHz, luni, marți 21.15-21.30

**Micherechi-Aletea 2-0**

La sfârșitul săptămânii trecute s-au întâlnit la Micherechi, în cadrul campionatului de fotbal, Seria I a județului Bichiș echipele din Micherechi și Aletea. După un meci nu prea spectaculos, partida s-a încheiat cu rezultatul de 2-0 în favoarea echipei din Micherechi. În timpul celor 90 de minute, gazdele s-au aflat permanent în atac, luând cu asalt poarta aleteană încă din primele minute. Numai jocul bun al apărării aleteane a făcut ca scorul să nu fie și mai mare.

Alte rezultate:

Divizia II (NB II)
Kalocsa-Giula 1-1

Divizia III (NB III)
Békés-Bátania 3-0

Două ouă = o sută de grame de carne

În ceea ce privește ouăle, proteinele acestora - proteine de referință în opinia nutriționiștilor - sînt cele mai bine echilibrate și cel mai ușor de asimilat. Două ouă au aceeași valoare nutritivă cît o sută de grame de carne.

Este absolut falsă ideea că „ouăle fac rău la ficat”. Intoleranța la ouă (la albuș de cele mai multe ori) este un fenomen destul de rar.

Modul de preparare și prospețimea ouălelor joacă, însă, un rol foarte important. Pentru a evita orice inconvenient, se recomandă consumul ouălor proaspete, pregătite prin fierbere (moi) sau prin coacere (ochiuri).

Vitamina A

Experiențele făcute pe șoareci în cadrul Institutului Salk din California au demonstrat pentru prima dată că vitamina A este necesară bunei funcționări a creierului, chiar la vîrsta adultă. Este vorba despre o moleculă - cheie care are de blocat două din cele mai importante funcții ale creierului: memoria și învățarea. Știrea nu ne spune cîte kilograme de morcovi ar trebui consumate pentru a deveni un erudit!

SONDAJ 2000**Trandafiri cu parfum... de femeie**

Anual, se vînd în întreaga lume mai mult de 220 de milioane de fire de trandafiri, beneficiare fiind într-o covârșitoare majoritate iubitele femei.

Idealul feminin în acest sfîrșit de secol și de mileniu, potrivit unui sondaj internațional realizat în rîndul bărbaților, este cît se poate de interesant. Dacă în anii 70 bărbații visau la o femeie tovarășă la bine și la rău, iar în anii 80 la o femeie cu carieră proprie (și cu venituri proprii, se înțelege), astăzi, femeia ideală s-a îmbogățit cu așteptări noi, greu de atins.

Bărbații zilelor noastre visează la o femeie provocatoare și statuară cum este Claudia Schiffer, afectuoasă și bună ca un înger, fascinantă ca o vedetă de cinema, prietenă fidelă, capabilă să ghicească oricînd și cea mai neînsemnată dorință a bărbatului, aptă să facă gesturi subtile dar bogate în semnificații, pricepută bucătăreasă, devotată necondiționat. Și, încă, nu e tot...

Femeia dorită de bărbatul contemporan nu trebuie să obosească niciodată, susurînd mereu magicul „Te iubesc!”, ori distrîndu-și partenerul cu un umor de bună calitate, sau așteptîndu-l cu nesecată răbdare acasă, pregătită să petreacă împreună delicia unei seri pasionante în fața flăcărilor din cămin sau să se lase purtată în lungi plimbări sub clar de lună.

Din păcate, atîtea calități nu vor putea fi întrunite niciodată într-o singură femeie. Ceea ce nu înseamnă că bărbaților le este interzis să viseze. Visați, visați, domnilor, pînă la urmă se va ivi femeia potrivită cu aspirațiile și cu meritele dv...

MICA PUBLICITATE

Există în Giula un loc unde se poate minca ieftin și bine?

DA! la

Restaurantul „Pivnița cu bere” (Sörpince)
din Giula, Piața Kossuth nr. 2.

- Preparate ale bucătăriei tradiționale maghiare și românești
 - Mese festive
 - Sărbătorirea unor evenimente de familie
 - Întîlniri ale oamenilor de afaceri
- Informații la telefon: 66/362-382



Magazinul Nyisztor din centrul comunei Micherechi

Vă așteaptă cu un sortiment bogat de produse alimentare la prețuri accesibile. Tot aici se pot procura folii din polietilenă și material plastic la prețuri convenabile.

Așteptăm cumpărătorii noștri la adresa:
Micherechi, str. Kossuth nr. 105.
Tel.: (66) 375-038

REPA - RENT S.R.L. - str. NUSZBEK nr. 10 - GIULA

ÎNCHIRIAZĂ ȘI EXECUTĂ REPARAȚII AUTO



ÎN PERMANENȚĂ SE POT ÎNCHIRIA URMĂTOARELE TIPURI DE MAȘINI:

VOLKSWAGEN VENTO 1.8
VOLKSWAGEN GOLF III 1.4, 1.6
VOLKSWAGEN POLO CLASSIC 1.4

OPEL KADETT 1.3 S
LADA SAMARA 1.5
LADA 2105 1.3

INFORMAȚII LA TELEFON: 06-30/9586-419

Tineri, bogați și ...conectați la Internet

Dacă în 1988 numai o sută de calculatoare erau conectate la Internet, în vara anului 1998 numărul lor a ajuns la 36 de milioane relatează AFP, citînd raportul pe 1999 al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

Tînăr, bogat, alb, educat - acesta este profilul utilizatorului pe Internet. Accesul pe Internet este posibil mai ales datorită faptului că persoanele respective au studii și bani, 30 la sută dintre utilizatori au cel puțin o diplomă universitară, relevă raportul.

Prețul unui calculator echivalează în medie cu salariul pe opt ani al unui cetățean din Bangladesh și cu mai puțin de un salariu al unui american. De asemenea, 80 la sută din site-urile WEB sînt în engleză, în timp ce doar unul din zece locuitori ai Terrei vorbește engleza.

Biblie pentru chinezi

O biblie cu caractere chinezești simplificate va fi difuzată curînd în China continentală, a anunțat grupul de presă catolic italian San Paolo, în ultimul număr din publicația sa săptămînală *Famiglia Cristiana* (Familia creștină), informează AFP. Rod al opt ani de muncă a unei echipe de specialiști și traducători din mai multe țări, prima traducere a Bibliei în chineză a fost prezentată la începutul anului Papei Ioan Paul al II-lea de către Pastoral Bible Foundation și Société Biblique Internationale. Destinată chinezilor din exterior (Hong Kong, Taiwan, Filipine, SUA, Canada și Singapore), această ediție cu caractere chineze clasice a fost publicată într-un tiraj de 30.000 exemplare și este deja epuizată.

Biblia în caractere chineze simplificate este de tip pastoral (adnotată și comentată) pentru a ușura înțelegerea textelor.